

BETÆNKNING

afgivet af

Lovudvalget

vedrørende

**Beslutningsforslag om at Grønlands Selvstyre tiltræder
anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ændring af adoptionsloven
samt ikrafttræden af Haagerkonvention af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn
og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner.**

Afgivet til beslutningsforslagets 2. behandling

Lovudvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Harald Bianco, Inuit Ataqatigiit, formand
Inatsisartutmedlem Isak Hammond, Inuit Ataqatigiit, næstformand
Inatsisartutmedlem Aleqa Hammond, Siumut
Inatsisartutmedlem Justus Hansen, Demokraterne

Lovudvalget har gennemgået nærværende lovforslag efter Inatsisartut's 1. behandling under EM09.

Supplerende materiale og oplysninger:

Lovudvalget har fra Naalakkersuisut modtaget supplerende materiale i form af:

- Resume af udkast til Anordning om ikrafttræden for Grønland af forskellige love om ændring af adoptionsloven. (*Optaget i betænkningen som bilag 1*)
- Udkast til Anordning om ikrafttræden for Grønland af forskellige love om ændring af adoptionsloven. (*Optaget i betænkningen som bilag 2*)
- Resume af Haagerkonvention af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner. (*Optaget i betænkningen som bilag 3*)

Haagerkonventionen er i sin fulde ordlyd optaget i betænkningen som bilag 4.

Haagerkonvention af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner

Haagerkonventionen af 1993 fastsætter en række grundprincipper for international adoption. Konventionens overordnede formål er at fastsætte regler om samarbejdet mellem de kontraherende stater i sager om internationale adoptioner, og dermed:

- Sikre at internationale adoptioner finder sted i barnets interesse og med respekt for barnets grundlæggende rettigheder i henhold til folkeretten (og herunder internationale menneskerettighedskonventioner).
- Hindre børnebortførelser og handel med børn.
- Sikre de kontraherende staters anerkendelse af adoptioner, som er gennemført i en anden af de kontraherende stater, i overensstemmelse med konventionen.

Konventionen trådte i kraft for Danmark 1. november 1997, men med territorielt forbehold for Grønland.

Her i landet har familie- og stedbarnsadoptioner hidtil udgjort den altovervejende del af alle adoptioner. Internationale fremmedadoptioner forekommer dog, om end i beskedent antal¹. Dette aktualiserer Grønlands tilslutning til konventionen.

En nærmere beskrivelse af konventionens indhold og de krav, den indebærer, i forhold til adoptionslovgivningen i Grønland, er indeholdt i afsnit 2.1 i Justitsministeriets ”*Resume af udkast til Anordning om ikrafttræden for Grønland af forskellige love om ændring af adoptionsloven*”.

Anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ændring af adoptionsloven

Adoptionsloven er for Grønlands vedkommende ikke ændret siden 1976. En række af de bestemmelser, som er gældende i resten af rigsfællesskabet (incl. Færøerne) er dermed ikke sat i kraft for Grønland.

Dette har hidtil udgjort et problem i forhold til Grønlands mulighed for at tilslutte sig centrale konventioner, som regulerer international adoption, idet den for Grønland gældende lovgivning ikke har levet op til de krav, som de pågældende adoptionskonventioner fastsætter.

Den utidssvarende retstilstand udgør imidlertid også et muligt problem i forhold til konventionsforpligtelser, som i forvejen påhviler Grønland. Her tænkes særligt på artikel 12 i FN's børnekonvention, som bestemmer, at et barn, som er i stand til at danne sine egne synspunkter, har ret til frit at udtrykke disse synspunkter i ethvert forhold, som vedrører

---

¹ Hidtil omkring 2-5 om året.

barnet, og at barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.

Den gældende adoptionslov kræver informeret samtykke til adoption (samt ophævelse af et adoptionsforhold) fra barnet, hvis det er fyldt 12 år. Den gældende adoptionslov sikrer derimod ikke, at børn under 12 år høres, i det omfang deres modenhed muliggør dette.

Med den foreslåede anordnings § 8 stk. 3, rådes der bod herpå, hvilket Lovudvalget finder glædeligt, om end noget sent.²

Samtidig er den foreslåede anordning i overensstemmelse med Haagerkonventionen, hvilket muliggør Grønlands tilslutning hertil.

Anordningsudkastet indeholder således (ud over den allerede nævnte bestemmelse om inddragelse af det barn, som ønskes adopteret) bestemmelser til regulering af internationale adoptionssager, bestemmelse om autorisation af organer, som varetager opgaver i henhold til konventionen, samt et forbud mod adoption mod betaling eller anden modydelse.

Anordningsudkastet indeholder imidlertid også en række ændringer af den gældende retstilstand, som ikke er dikteret af hensynet til Haagerkonventionen. Særligt kan fremhæves:

- Oprettelse af et såkaldt adoptionssamråd for Grønland, som skal afgive udtalelser til brug for Rigsombudsmandens afgørelse af adoptionssager. Organet (det såkaldte adoptionssamråd) skal bestå af et medlem med social uddannelse, en jurist samt en læge. Herved sikres det, at afgørelsen træffes under medvirken af anden ekspertise end den rent juridiske.
- Det i Danmark etablerede adoptionsnævn skal fungere som klageinstans for Rigsombudsmandens afgørelser vedr. godkendelse af adoptanter. Adoptionsnævnet skal endvidere føre tilsyn med Rigsombudsmandens og adoptionssamrådets behandling af godkendelsessager, og kan herudover også pålægges andre opgaver.
- Ved ophævelse af et adoptivforhold for en adopteret, som er fyldt 18, kan det tillades den adopterede at genindtræde i retsforholdet til den oprindelige slægt, hvis de oprindelige forældre giver deres samtykke hertil. Efter de gældende regler er det kun muligt at genindtræde i retsforholdet til den oprindelige slægt, hvis den adopterede er under 18.

Særligt om bestemmelser, som ikke skal finde anvendelse i Grønland

Enkelte bestemmelser i den i Danmark gældende version af adoptionsloven er ikke optaget i anordningsudkastet, idet de ikke er fundet relevante i en grønlandsk sammenhæng. Særligt kan fremhæves:

---

² FN's børnekonvention fik virkning for Grønland 11. maj 1993.

- I Danmark er det obligatorisk for adoptionsansøgere til udenlandske adoptivbørn at deltage i et adoptionsforberedende kursus. Dette krav er – antageligt af praktiske årsager – fundet uhensigtsmæssigt her i landet.
- I Danmark må hjælp ikke ydes eller modtages med henblik på bringe en aftale i stand om, at en kvinde skal føde et barn til en anden (surrogatmoderskab). Her i landet er det imidlertid ikke ualmindeligt, at en gravid kvinde, der ikke ønsker at beholde barnet, tilbyder dette til familie, venner eller bekendte, som ikke selv kan få børn.

Lovudvalget finder det positivt, at der i anordningsudkastet er taget nævnte hensyn til de særlige grønlandske forhold. I Lovudvalgets betænkning vedr. ”Forslag til landstingsbeslutning om Landstingets principielle tilslutning til ajourføring af den familieretlige lovgivning i Grønland” (FM 2003/10) anførte udvalget følgende:

”Ved en ajourføring af den familieretlige lovgivning for Grønland kan de familieretlige regler bringes i bedre overensstemmelse med den udvikling, der er sket i forhold til familiemønstre, opfattelsen af børns behov og rettigheder etc. Samtidig vil en ajourføring tilgodese hensynet til at sikre rets-enhed inden for rigsfællesskabet på det familieretlige område.

Udvalget finder dog, at der på enkeltstående områder kan være behov for at lade sidstnævnte hensyn (hensynet til rets-enhed) vige, i det omfang stærke kulturelle og traditionsbetingede særtræk gør sig gældende i Grønland.

Sådanne særtræk kan meget vel tænkes at foreligge på adoptionsområdet. Udvalget opfordrer derfor rigsmyndighederne til, forud for udarbejdelse af anordningsforslag på dette særskilte område, at undersøge, hvorvidt de danske regler på området er i overensstemmelse med de grønlandske traditioner.”

Lovudvalgets henstilling synes således at være imødekommet.

Der er dog grund til at være opmærksom på, at behovet for hensyntagen til kulturelle og traditionsbetingede særtræk tillige vil tænkes at kunne gøre sig gældende i relation til afgrænsning af, hvad der kan betragtes som ”tilfælde hvor der består nært slægtskab eller andet særligt tilknytningsforhold mellem adoptanten og adoptivbarnet eller dets forældre” (familieadoption) efter anordningens § 5, stk. 2.

Endvidere vil behovet for hensyntagen til kulturelle og traditionsbetingede særtræk antageligt kunne gøre sig gældende i relation til de krav, som i praksis stilles til adoptanter i sager om familieadoption, i medfør af anordningens § 2; f.eks. i relation til alder og helbred m.v.

Lovudvalget opfordrer Naalakkersuisut til at være opmærksom herpå i forbindelse med rigsmyndighedernes høring af Naalakkersuisut forud for udstedelse af administrative forskrifter med hjemmel i anordningen.

Særligt om godkendelse af adoptanter

I det i dag gældende lovgrundlag for Grønland skelnes der ikke – som i de i Danmark gældende regler – mellem fremmedadoptioner (d.v.s. anonyme adoptioner) og stedbarns- og familieadoptioner.

Afgørende for, om adoption kan gennemføres er således – efter de nugældende regler – at ”*adoptionen efter foretagen undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som ønskes adopteret*” (jf. § 2 i den for Grønland gældende lov). Bestemmelsen er videreført i anordningen.

Med den foreslåede anordning skærpes adoptionsbetingelserne imidlertid for så vidt angår fremmedadoptioner. Adoption af børn (her forstået som personer under 18 år) vil således kun kunne bevilges, når ansøgeren er *godkendt som adoptant*. Dog kræves ikke godkendelse ved adoption af ægtefælles barn eller adoptivbarn (såkaldt ”stedbarnsadoption”), eller - efter regler fastsat af justitsministeren - hvor der består slægtskab eller andet særligt tilknytningsforhold mellem adoptanten og adoptivbarnet eller adoptivbarnets forældre (såkaldt ”familieadoption”).

Anordningens § 27 bemyndiger justitsministeren til at fastsætte regler om godkendelsen af adoptanter (ved ansøgning om fremmedadoption). Det fremgår af det af Justitsministeriet udarbejdede resume (Betænkningens bilag 1), at et regelsæt svarende til den i Danmark gældende adoptionsbekendtgørelse³ ved anordningens ikrafttræden vil blive sat i kraft for Grønland.

Det oplyses i det af Justitsministeriet udarbejdede resume, at der efter den danske adoptionsbekendtgørelse stilles krav til adoptantens alder samt psykiske og fysiske helbredstilstand. Det kræves endvidere, at ægtefæller har levet sammen i mindst 2½ år.

Lovudvalget kan supplerende oplyse, at den i Danmark aktuelt gældende bekendtgørelse om godkendelse som adoptant stiller følgende krav:

- at ansøgers alder som udgangspunkt ikke overstiger barnets alder med mere end 40 år.
- at ansøgerens fysiske og psykiske helbredstilstand ikke forringer muligheden for, at adoptionsforløbet bliver til barnets bedste.
- at ansøgeren råder over en bolig, der er egnet til at danne rammerne for opfostring af barnet.
- at ansøgeren har forsvarlige økonomiske forhold.
- at ansøgeren ikke er straffet for forhold, der giver anledning til berettiget tvivl om ansøgerens egnethed til at adoptere.
- at gifte ansøgere på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen har levet sammen i mindst 2½ år.

---

³ På tidspunktet for nærværende betæknings afgivelse er godkendelse som adoptant reguleret i den i Danmark gældende Bekendtgørelse nr. 919 af 28. september 2009 om godkendelse som adoptant.

Det oplyses i Justitsministeriets resume, at de nævnte krav til adoptantens alder samt psykiske og fysiske helbredstilstand, samt til ægtefællers samliv, svarer til de krav, der i dag i praksis stilles ved adoption i Grønland.

Hvis oplysningerne i resumeet skal forstås således, at Rigsombudsmanden - for så vidt angår internationale fremmedadoptioner - i praksis har anvendt adoptantkrav, fastsat i bekendtgørelser, udstedt i medfør af love, som ikke på noget tidspunkt har været ikraftsat for Grønland, må Lovudvalget hertil bemærke, at en sådan fremgangsmåde ikke er uden principielle betænkeligheder.

Dels har rigsmyndighederne i medfør af hjemmestyreloven haft en forpligtelse til at høre Grønlands Hjemmestyre, førend love og administrative forskrifter af særlig betydning for Grønland sættes i kraft her i landet. Anvendelse af forskrifter, som ikke er ikraftsat for Grønland kan ses som en omgåelse af denne forpligtelse.

Dels tilsiger hensynet til ansøgenes retssikkerhed, at de regler, som følges, har hjemmel i gældende lov, og er kundgjort på den foreskrevne måde.

Endelig vil en praksis, som bygger på en bekendtgørelse, som ikke har gyldighed i Grønland, efter omstændighederne kunne stride mod forvaltningsrettens forbud mod at sætte skøn under regel⁴.

Lovudvalget har dog ikke fundet anledning til at søge denne problemstilling yderligere belyst, idet den kun har en indirekte og perifer relevans i forhold til det forslag, som nærværende betænkning omhandler, og idet udvalget ikke ønsker at afskære Folketingets Ombudsmand fra eventuelt at tage spørgsmålet under behandling.

Et enigt Udvalg indstiller forslaget til vedtagelse, idet udvalget dog henstiller, at det meddeles Rigsmyndighederne, at der er behov for tilretning af § 37, stk. 1 i udkast til anordning om ikrafttræden for Grønland af forskellige love om ændring af adoptionsloven, idet den nævnte bestemmelse anvender den nu forældede betegnelse ”Grønlands Hjemmestyre”.

Med disse bemærkninger overgiver Lovudvalget forslaget til 2. behandling.

---

⁴ Hvor en lov overlader det til en forvaltningsmyndighed at træffe afgørelse ud fra mere eller mindre frit, individuelt skøn (I det konkrete tilfælde: Et skøn over, hvorvidt adoption kan antages at være til gavn for den, som ønskes adopteret), må den pgl. forvaltningsmyndighed ikke fastsætte interne regler, som afskærer dette skøn, f.eks. i form af ufravigelige aldersgrænser. Dette princip er i forvaltningsretten kendt som ”Forbuddet mod at sætte skøn under regel”.

Harald Bianco,
Formand
Inuit Ataqatigiit

Isak Hammond
Inuit Ataqatigiit

Aleqa Hammond
Siumut

Justus Hansen
Demokraterne
